

آلرژی غذایی و «عدم تحمل»

زهرا چیدری¹، غزاله بردباری¹، اکبر اشتری²

1. کارشناس ارشد

2. مسئول فنی آزمایشگاه

عدم تحمل غذا (food intolerance) یک مشکل نسبتاً شایع و عمومی در میان کودکان بخصوص در سال‌های اولیه زندگی است. تقریباً سه‌چهارم کودکان علائم عدم تحمل غذایی معدی- روده‌ای فوری را نشان می‌دهند. ولی بعضی سندرم‌های بالینی «عدم تحمل غذا» در کودکان شایع‌تر از سایرین است که شایع‌ترین مورد، شیر گاو است.

آلرژی به بادام‌زمینی ایجاد آتوپی می‌کند و مقدار کمی از آنتی‌ژن بادام‌زمینی می‌تواند علت یک واکنش تهدیدکننده زندگی باشد.

اکثر گزارش‌های عدم تحمل غذای تأیید شده در بالغین مربوط به خوردن نات (Nuts)، شیر، تخم‌مرغ، ماهی، گندم و شکلات می‌باشد. به غیر از واکنش‌های ایمنی‌شناسی، مکانیسم‌های متعدد دیگری از واکنش‌های زیان‌آور غذایی وجود دارد.

این واکنش‌ها شامل اثرات متابولیکی یا فارماکولوژیکی غذایی، مواد محرک و سمی، نقص‌های آنزیمی، یا حتی رها شدن مواد تولید شده توسط تخمیر زواید غذایی در روده است، به‌عنوان مثال بعضی از غذاها دارای مواد اولیه فعال فارماکولوژیکی هستند (مثل تیرامین یا فنیل اتیل آمین) که ممکن است در موارد حساس مستقیماً بر عروق خونی اثر گذاشته و علامت‌هایی مثل میگرن (migraine) ایجاد کنند.

به‌هرحال مقادیر کمی از داروها یا آنتی‌بیوتیک (مثل پنی‌سیلین موجود در شیر حاصل از گاو تحت درمان با پنی‌سیلین)، غذاهایی که به‌صورت طبیعی غنی از سالیسیلات هستند (مثل میوه‌ها و سبزیجات)، مواد اضافه شده به غذاها (مثل منوسدیم گلوتامات)، مواد

رنگی (مثل تارتازین) یا مواد نگهدارنده (مثل اسید بنزوئیک) نیز می‌تواند در افراد حساس منجر به علائمی شوند که مکانیسم‌های آن‌ها به‌سختی و ناقص فهمیده شده و احتمالاً به علت اثرات مستقیم آن‌ها روی ماست‌سل‌ها است، ولی لزوماً مکانیسم ایمنی‌شناسی ندارد؛ برای مثال سالیسیلات‌ها باعث مهار سنتز پروستاگلاندین‌ها شده و منجر به رها شدن مدیاتورهای ماست‌سل می‌شوند.

نکات کلیدی درباره آلرژی به بادام‌زمینی:

-) بادام‌زمینی از خانواده دولپه‌ای‌های لوبیا و باقلا است (legumes) و از لحاظ گیاه‌شناسی از نات‌ها (nuts) متفاوت است.
-) آلرژی به بادام‌زمینی با افزایش خطر آلرژی به نات ارتباط دارد.
-) شایع‌ترین علت مرگ غذایی یا نزدیکی به مرگ غذایی در ایالات متحده و انگلستان، آنافیلاکسی وابسته به آن است.
-) یک درصد کودکان به آلرژی بادام‌زمینی مبتلا می‌شوند ولی این آلرژی در فرزندان بیماران مبتلا بیشتر است.
-) مشکل طولانی‌مدت دوره زندگی، از اوایل کودکی شروع می‌شود (کمتر از 7 سالگی)
-) کلون‌های سلولی T حاصل از مبتلایان به آلرژی بادام‌زمینی سطح بالایی از IL-4 و سطح پایینی از IFN گاما تولید می‌کنند که با نمای شبیه TH2 همخوانی دارد.

تشخیص آلرژی غذایی:

- تشخیص آن به تاریخچه‌ی دقیق بالینی و معاینه کامل برای رد کردن سایر موارد بستگی دارد.
- حذف نمودن و ایجاد چالش در رژیم‌های غذایی پایه‌ی تشخیص بیماری آلرژیک غذایی را تشکیل می‌دهند. یک چالش غذایی باید به‌طور دقیق پیگیری شود و تحت مطالعه دوسوکور انجام گردد.
- تست‌های پوستی افزایش حساسیت فوری و تست آنتی‌بادی‌های IgE اختصاصی- آنتی‌ژن (RAST) فقط بعضی از آنتی‌ژن‌ها را تعیین هویت می‌کند، حتی در جایی که یک تاریخچه مثبت قوی وجود داشته باشد.